

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din

za inozemstvo 20—

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošt. čekov.
zavodu šte. 11.842.

Ljubljana, 25. septembra.

Marsikateri od današnjih političnih ljudi je bil še nezaveden mladenič, ko so klerikalci s svojo nadvlado osrečevali slovenski narod. Veliko jih je, ki so že napol pozabili najramotnejše čase, v katerih je klerikalizem vihtel nad našim narodom svoj neusmiljeni bič. Brezdomovinstvo, klečeplavstvo pred germanstvom in habsburžanstvom, škoda vsega naroda, hinavstvo, brezvestno partizanstvo, korupcija in terorizem, to so še glavne poteze slovenskega klerikalizma v predvojni dobi. Ko je izbruhnila svetovna vojna in je v našem narodu življe zatekla iskra nade na osvoboditev, se je ves nacionalizem in socializem naših klerikalcev v času svetovne vojne sukal okoli ljubljanskega Suhega bajeja. Pogrnimo to slovensko sramoto s plaščom usmiljenja in pozabljivosti!

Izrek: «Volk menja dlako, narava pa ne» velja za klerikalce tudi po vojni. Takoj po preobratu so si nadeli krinko jugoslovanskega nacionalista, danes pa je že zopet v polnem teku gonja njihovih glasil, zlasti zakotnih podeželskih agitatorjev proti narodnemu edinstvu Jugoslovancev. Izdajajo se kot skrajni levičarji socializma, ko so pa imeli le za trenutek v rokah moč vlade, so lahko miselno zavedli delavske mase v položaj, v katerem so mogli junaško streljati na demonstrante ter pralivati kri nedolžnih ljudi. Nacionalizem in socializem, kakor sploh vse služi klerikalcem le v sredstvo za doseg končnih političnih namenov.

Kdor hoče danes klerikalno stranko pravilno soditi, mora na deželo, kjer se bje dan na dan boj med klerikalci in naprednjaki. Strahovanje naroda za vsako ceno in pod vsakim pogojem je glavna zadača duhovščine. Ljudstvo se spravlja v strah pred duhovščino na prižnici, v spovednici in v župnišču. Kdor se ne ukloni, tega zadene maščevanje duhovščine, če ne drugače pa na njegovi nedolžni deci v šoli. V neštetih slučajih vidimo, kako se zlorablja proti naprednjakom vseh struj moč občine, kako se spretno vtihovala klerikalni vpliv celo v naše urade, da se jih izigra v prilog klerikalcem. Strah pred duhovščino, ki predstavlja generalni štab klerikalne stranke, je glavni vzrok vseh slovenskega klerikalizma ter edino uspešno sredstvo, ki ga drži pri življenju. Zato neizprosno boj klerikalnih eksponentov na deželi proti vsemu, kar spravlja vpliv klerikalnega strahovanja v nevarnost. V politiki vidimo, da je malone v vseh občinah na deželi velik prepad med klerikalno in vsemi drugimi strankami. Na prstih lahko seštejemo od 1000 slovenskih občin one, v katerih so pri občinskih volitvah pristali napredni strank delali kompromise s klerikalci. Naravnost divji pa je boj, ki ga bojujejo klerikalci na deželi vespovod proti reprezentantom napredne kulturne smeri. Napredno učiteljstvo, pa naj so to demokrati, narodni socialisti, ali pa socialdemokrati, so izpostavljeni neprestani gonji od strani duhovščine. Proti njim se hujska ljudstvo, proti njim se ščuje celo mladina. Zunaj šole, v cerkvi in izven nje, je glavna ost klerikalnega političnega boja obrnena proti šoli in učiteljem. Da bi ne bilo višjega šolskega sveta, ki po svoji odločno napredni večini ščiti učiteljstvo pred klerikalnim preganjanjem, vršile bi se nad učiteljstvom take persekucije, ali pa še hujske kot v eri Lampe - Susteršičeve klerikalne vlade.

Proti Sokolstvu, ki naj prerodi naš narod ter že v nežni mladini razvije vse telesne in duševne sile ter ji vcepi narodno zavednost, bratstvo in ljubezen, se vodi pravcata križarska vojna. Klerikalni fanatizem na tem bojnem polju posebno odlično prikazujejo dogodka v Cerkljah na Dolenjskem in v Jesenicah, ko je duhovščina odrekla cerkveni pogreb in je moral pogreb vršiti sokolski starosta.

V Ljubljani in v drugih mestih je nastop klerikalcev veliko bolj umerjen in zvit. Kar dela duhovščina na deželi z odprtim vezirjem brezobzirno, delajo po mestih pod vodstvom najvišje duhovščine razni klerikalno - komunistični agitatorji z zahrbtnostjo in sladkovoablivo demagogijo.

Ni čudno, da v takih razmerah pristaše v bivšem ljubljanskem občinskem svetu koaliranih strank — glava boli. Njim so voditelji govorili o kvarnosti in nesreči klerikalizma, na lastni koži so občutili, z lastnimi očmi videli, kako zopet raste klerikalna prepotenca. Slehernemu Sokolu na deželi in v mestih so se morale odpreti oči, kaj znači, podpirati klerikalce in se ž njimi vezati ob priliki vsesokolskega zle-

Povratek kralja in zunanjega ministra v Beograd

KRALJICA OSTALA ŠE V PARIZU. — VAŽNE IZJAVE DR. NINČIČA. — USPEŠNO POSREDOVANJE JUGOSLAVIJE MED ANGLIJO IN FRANCIJO.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Ob 20.33 se je pripeljal v Beograd kralj Aleksander in minister za zunanje stvari dr. Ninčič. Na kolodvoru sta ju pričakovala prvi adjutant general Hadžić in zastopnik ministrskega predsednika minister Trifković. Kralj se je takoj odpeljal v dvor. Kraljica in ministrski predsednik Pašić sta ostala v Parizu.

Ko se je nocoj minister poslovil od kralja, so ga takoj obkrožili novinarji in mu stavili vprašanja. Minister se je držal precej rezervirano ter je naglašal, da bo novinarje obširneje obvestil potem, ko bo podal poročilo vladi. Na vprašanje, kaj je z Odrinom, je odgovoril dr. Ninčič, da se je v Zenevi sestel s Stamboliškim, ki ga je pri tej priliki uveril, da ni zadovoljen s sklepi velikih sil, ker zahteva Bolgarska avtonomijo istočne Tracije. Sicer pa bi se z 20 tisoč vojak, katere je zahtevala angleška vlada od nas za obrambo Carigrada, ne moglo mnogo preprečiti. Minister dr. Ninčič se je v Zenevi razgovarjal z italijanskim državnim podtajnikom Tostijem ter je ponovno naglasil, da se nahajamo pred podpisom sporazuma z Italijo in da

novi italijanski predlogi niso daleč od našega stališča.

Minister dr. Ninčič je ponovno poudarjal, s koliko pristranostjo so bili sprejeti naši zastopniki v inozemstvu. Posebno pristranost so kazali Angleži, ki so radi sprejeli posredovanje Male antante med Anglijo in Francijo. Da to posredovanje ni bilo brez uspeha, kažejo najnovejši dogodki, zlasti pa ugoden potek pariških posvetovanj.

Nesoglasja med Pašičem in Ninčičem ni!

Zagreb, 25. septembra. Zunanji minister dr. Ninčič je sprejel na zagrebškem kolodvoru poročevalca «Rječi» in mu izjavil, da so vse vesti o kakem nesoglasju med njim in Pašičem glede orientskega vprašanja popolnoma izmišljene. Kar se tiče sporazuma med zavezniki v grško-turškem sporu, je ta že dosežen in je pri tem naša država posredovala med Francijo in Anglijo. Jugoslavija bo tudi sodelovala na konferenci, ki bo razpravljala o usodi vzhodne Tracije, o Carigradu in Dardanelah.

Italija za pospešene sporazuma z Jugoslavijo

OFICIJAZNO ITALIJANSKO POROČILO O POGAJANJH Z NAŠO VLADO. — NOV ITALIJANSKI PREDLOG O ŠOLAH.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Italijanska vlada je poslala naši vladi nov predlog glede konvencij o učiteljih in šolah v Dalmaciji. Minister za vere dr. Krstelj je zato posetil v ministrstvu za zunanje stvari pomočnika zunanjega ministra Gavrilovića in poslanika dr. Ribara. Novi predlog se skoro nič ne razlikuje od našega stališča ter je verjetno, da bo prišlo do sporazuma v najkrajšem času.

Rim, 25. septembra. (Izv.) Po uradnih poročilih razgovori med italijansko in jugoslovansko vlado glede klavzul k pogodbi iz St. Margherite še niso končani, ampak so se v Zenevi, kjer sta se zadnjič sestala italijanski podtajnik za zunanje zadeve in jugoslovanski zunanji minister dr. Ninčič, nadaljevali. Poseb-

no se je tam razpravljalo o vprašanju konvencije glede dalmatinskih šol. Ker se je italijanska vlada odrekla svojim zahtevam po italijanskih državnih šolah, kakor so bile te prvotno predvidene v pogodbi, zahteva sedaj konzulta jamstev da šole, katere bi ustanovili zasebniki, ne bodo trpele na pomanjkanju učiteljskih moči.

Tukajšnji listi poudarjajo, da je treba nemudoma realizirati, kar se je doslej na papirju dalo rešiti za obrambo italijanske kulture v Dalmaciji. Sobotni ministrski svet je sklenil takoj ratificirati pogodbo, kakor hitro se doseže z beograjsko vlado končni sporazum o vseh konvencijah.

Iz ministrskega sveta

Afera kraljeviča Gjorgja. — Potrjene smrtne obsodbe. — Železnica Ljutomer-Ormož.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Ministrski svet je danes več ur razpravljalo o vprašanju kraljeviča Gjorgja. Ker so bila mnenja ministrov različna, ni prišlo do nobenega sklepa. Vlada boče najprej čuti mnenje Nj. Vel. kralja Aleksandra. Potem je vlada izvršujoč kraljevsko oblast potrdila 22 smrtnih obsodb, in sicer radi razbojniških deliktov v Srbiji, Makedoniji, Bosni in Sandžaku. Vlada je odobrila razpis gradbe železniške proge Ormož-Ljutomer in nekaterih lokalnih prog v Bosni.

Radičevski zaupniški sestanek

Zagreb, 25. septembra. (Izv.) Včeraj dopoldne je bilo v «Music-Hallu» zborovanje vodstev mestnih organizacij seljačke stranke, ki se ga je udeležilo okoli 300 zaupnikov. Zborovanje je bilo strogo tajno. Kakor poroča «Pokret», je Radić na znan demagoški način napadal vlado in poročal nato o prehrani pasivnih krajev. Pozivljal je seljačke zadruge, naj prebikne na živilih nikar ne prodajo vladi, ako bi ga hotela kupiti, ampak hrv. seljačkemu gospodarskemu društvu. Sporočil je dalje, da je strankino vodstvo kupilo za «Seljački dom» hišo v Gajevi ulici 42 za 5 milijonov kron, kjer bo imela sedež tudi Radićeva banka

INVALIDSKI ZAKON.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Koncem tega tedna bo končan načrt invalidskega zakona, na kar bo takoj predložen zakonodajnemu odboru.

ta, ko je klerikalizem bljuval na Sokole in nad sokolsko idejo žveplo in ogenj.

Stojimo pred ljubljanskimi občinskimi volitvami in sedaj je čas, da si naprednjaki vseh vrt dobro premislijo svoje stališče napram klerikalizmu. Za demokrate je pot jasna. S klerikalci nobene skupnosti, brezobziren boj voditi ni mogoče.

Črnogorska komedija se nadaljuje

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Rimska «Tribuna» poroča pod naslovom: «Novi predsednik črnogorske vlade: Črnogorski presbiri objavlja: Nj. Vel. kraljica Milena, regentinja Črne gore, je poverila generala Gvozdanovića, črnogorskega poslanika v Washingtonu, da sestavi novo vlado. Pismo se glasi: «Dragi moj general!

Z ozirom na dogodke in današnjo politično situacijo v junaški in mučniški očetnjavi sem sklenila povodom ostavke kraljevske vlade na podlagi pravice, ki mi jih daje ustava, da Vam poverim mandat za sestavo nove vlade. Uverjena sem da bo vlada pod Vašim predsedstvom nadaljevala skupno borbo do popolnega triumfa pravične stvari črnogorskega naroda in Črne gore, in sicer v onem političnem duhu, ki ga je inauguriral moj oplakovani soprog, kralj Nikola, to je v politiki, ki odgovarja splošni želji in aspiracijam črnogorskega naroda.

V Antibesu, 16. septembra 1922. Milena».

DIJAŠKE PROŠNJE ZA STIPENDIJE.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Po naredbi ministrstva prosvete se morajo vse prošnje študentov za podporo nasloviti na vsenčilišča. Te prošnje se bodo z vsemi potrebnimi dokumenti poslale pokrajinskim upravam, od tam pa ministrstvu prosvete.

VPISOVANJE NA BEOGRAJSKI UNIVERZI.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Danes se je pričelo na beograjskem vseučilišču vpisovanje na vseh fakultetah. Vsi oni, ki pridejo prvič na univerzo, morajo pri vpisu predložiti zrelostno spričevalo in dve fotografiji.

NABAVNI PRISPEVKI ZA OFICIRJE.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Od 1. oktobra se bo častnikom izplačevala poleg dosedanje draginske doklade še doklada za nabavo obleke in sicer višjim častnikom po 500, nižjim pa po 300 dinarjev.

Nevarnost vojne s Turčijo odstranjena?

POZIV KEMAL PAŠI NA MIROVNO KONFERENCO. — OPTIMIZEM V PARIZU IN LONDONU.

Pariz, 25. septembra. (Izv.) V zmislu sporazuma na pariških posvetovanjih so Anglija, Francija in Italija poslale angorski vladi noto, v kateri jo vabijo, naj pošlje svoje delegate s popolnimi pooblastili na konferenco, ki bo določila mirovne pogoje med Turčijo in Grčijo. Konferenca se udeležita poleg Velike antante, Turčije in Grčije tudi Rumunija in Jugoslavija.

Nota stavlja v obseg možnosti, da dobi Turčija zopet mejo Marice z Odrinom in da bo sprejeta v Zvezo narodov. Turki pa se morajo obvezati, da ustavijo vse vojaške operacije, dokler bodo trajala mirovna pogajanja.

London, 25. septembra. (Izv.) Danes popoldne se je vršil ministrski svet, na katerem je poročal lord Curzon obširno o pariški konferenci. V vladnih krogih se pričakuje, da bo Kemal paša sprejel povabilo in se izjavil pripravljenega pod dani pogoji priti na konferenco. Tudi ministrski svet je bil danes tega mnenja. Od angorske vlade sicer še ni prišlo nikako uradno poročilo, vendar pa ga vsak trenutek pričakujejo. Temu nasproti pa je prejela angleška vlada od svojega zastopnika v Carigradu obvestilo, da je vsaka nevarnost za vojno odstranjena.

ODZIV PARISKE BORZE.

Pariz, 25. septembra. (Izv.) Pariška borza se je pokazala danes nekam vptimistična; v splošnem je zblizanje med Francijo in Anglijo prav zaželjeno.

Vendar pa kritikujejo nekateri krogi postopanje Poincaréjevo proti Angliji, ki bi bil obenem s vzhodnim vprašanjem lahko dosegel koncesije v reparacijskem vprašanju.

Obsedno stanje nad Sofijo

NOVI KRVAVI SPOPADI Z OPOZICIJO. — INTERVENCIJA VOJSKE

Sofija, 25. septembra. (Izv.) Bolgarska vlada je proklamirala nad glavnim mestom obsedno stanje, ker je ugotovila, da so številni opozicijski poslanci ustanovili tajno zvezo, skušali povzročiti upor in vreči sedanjo vlado. V petek in soboto je prišlo do novih spopadov med zemljoradniki in opozicijo pri katerih je moralo posredovati vojaštvo z orožjem. Bilo je 10 mrtvih in več sto ranjenih. Vlada vzdržuje dosedaj popoln mir in red.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Iz Bolgarije še vedno ni točnih in jasnih vesti. Zdi se pa, da odpor opozicije še nikakor ni zlomljen, ker prihajajo vedno nova poročila o spopadih med njo in vladnimi zemljoradniki, ki potekajo mnogokrat zelo krvavo. Do pravih pouličnih bojev je prišlo zlasti v Sofiji, kjer je moralo vojaštvo z orožjem vzpostaviti red. Nad mestom in okolico je proglašeno obsedno stanje.

Monarhisti izbirajo kralje

TAJEN SESTANEK EVROPSKIH MONARHISTOV V MONAKOVEM.

Dunaj, 25. septembra. (Izv.) Kakor poroča «Parlamentarische Korrespondenz», so se udeležili v dne 15. do 18. septembra trajajočega monarhističnega kongresa v Monakovem zastopniki Bavarske, Pruske, Rusije, Francije, Avstrije, Češke slovaške, Madžarske, Poljske in Portugalske. Vsi delegati so enodušno nastopali za zopetno ustoličenje bivših vladar-

skih hiš; posebno so se posvetovali tudi o ureditvi monarhistično-legitimne zadeve v nasledstvenih državah bivše Avstro-ogrsk. V principu so glasovali za najstarejšega Karlovega sina Otona, ki naj bi prvi prevzel vladarstvo. Zastopniki čeških dežel so temu nasproti predlagali Maksu Hohenberškemu; njegov prestol naj bi bil v Pragi.

Boljševiki med seboj

Pariz, 25. septembra. (Izv.) Iz Revala poroča, da je vodja ekstremističnih boljševikov Buharin poslal osrednjemu boljševiškem komiteju izjavo, v kateri očita Krasinu, da je v Berlinu diskreditiral ves boljševizem, ko je pred zbranimi zastopniki evropske industrije dejal, da Buharinovih prometnih in trgovinskih uredb ni resno vzeti, ker se jih še v Rusiji nihče ne drži. Krasin bo pozvan na odgovor.

KONFERENCA JUŽ. ŽELEZNICE.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Naša vlada je bila danes pozvana, da pošlje svoje delegate na konferenco južne železnice, ki bo dne 28. septembra v Budimpešti. Ta konferenca bo nadaljevanje beneške konference ter se bo na njej v prvi vrsti razpravljalo vprašanje tranzita med Avstrijo, Madžarsko, Italijo in Jugoslavijo. Ker se vprašanje tranzita tiče vprašanj bodočih trgovinskih pogodb, je verjetno, da se naša vlada ne bo udeležila konference in ne bo odpotislala na njo svojih delegatov.

Sport

Inozemske nogometne tekme 24. i. m.

Gradec: Rapid (Dunaj) : Sturm (Gradec) 3 : 1 (1 : 0). Krasen uspeh graškega moštva.

Dunaj: Avstrija : Madžarska 2 : 2 1 : 1. 50. igra med obema državama. Igra jako napeta; rekordno število občinstva.

Praga: DFC. (Praga) : WAC. 10 : 1 (7 : 1).

Brno: Sportklub (Dunaj) : Sportklub (Brno) 3 : 0 (2 : 0). WAF. (Dunaj) : Moravska Slavija (Brno) 4 : 1 (2 : 1).

Krakov: Admira (Dunaj) : Cracovia (Krakov) 3 : 4 (v soboto 0 : 2).

Monakovo: MTV 1860 : MTV. 5 : 0.

Praga: Sparta : Viktoria Žižkov 2 : 1.

Kladno: Slavija : Kladno 2 : 0 (1 : 0).

Barcelona: Spielvereinigung Fürth : Barcelona 2 : 1.

Fašisti zopet zažigajo

gorica, 23. septembra.

V Italiji se nam bližajo čudni časi, ki jih ne pričakujemo ravno s prevelikim veseljem. Fašisti pridobivajo od dne do dne večjo moč in krivice se zato tudi godijo dan za dnem večje. Vsako priliko uporabijo, da izlijejo svoj srd nad onimi, ki so po njih misli sovražniki države. Narodni prazniki in državni prazniki so njih prazniki, kdor ni z njimi, je oholčen za protidržaven element in gorje mu. Tako so tudi praznik 20. septembra praznovali z velikim pompom. Mnogi fašisti so šle v Videm, kjer je govoril sam Mussolini, vodja laških fašistov.

Zvečer se je vračalo s posebnim vlakom 2000 fašistov iz Vidma proti Gorici. Ko je šel vlak s postaja v Maše, se je naenkrat začela grozna eksplozija. Bila je na tir od neznane roke položena žetlina. Pok se je slišal od Gorice. Prvi hip je danjelo poročilo o mnogih mrtvecih in ranjenih. Slučaj pa je nanesel, da ni bilo hudega. Toda kljub temu so fašisti po svoji navadi brez preiskave hoteli kaznovati vso vas. Šli so in zažigali majhno poslopje paniko prebivalstva dve hiši (ena je bila županova), ki sta zgoreli do tal.

Ni se še polegati vtis te novice, ko nas je razburila druga, za nas hujša. V Renči so prišli dne 20. t. m. fantje iz Gradišča po legitimacije za odhod k vojakom. Pred županstvom je stal pijani Peric Martin, ki je znan razgrajatelj in je razrezal laško zastavo. Isto je storil tudi z zastavo na šolski baraki. Ko se je izvedelo, je bilo ljudstvo preplašeno, ker si je lahko mislilo, kaj nastane iz tega. Županstvo je zadevo takoj naznanilo orožnikom, posebna deputacija je prišla v Gorico. Ni šla na komisarjat, ker bi nič ne pomagalo, podala se je naravnost na (o ironijo!) najvišjo oblast, to je k tajniku fašistov. Ta je sveto obljubil, da se vasi ne bo nič zgodilo, samo da mora dati županstvo izjavo, da dejanje obsoja in nima s storilcem nič skupnega.

To je bilo obljubljeno in spričo vere v disciplino fašistovskih čet, so verjeli v to, da je vse opravljeno. Prišlo pa je do 30 fašistov na biciklih še isti večer v Renčo, kjer so zaprli pota iz vasi, se podali v hišo konsumnega društva, kjer se nahajala društvena soba papskega društva «Svoboda». Tam so zaprli vsa okna, znesli na kup sredi sobe knjižnico, omare, dve pisalni mizi, klavir in stole. Kup so nato petroleja in vse skupaj polili in zažgali. Ko je vse to zgorelo in strop tudi, tedaj so ti zločinci dejali županu, da naj pokliče ognjenice, da vse ostalo pogasijo. Posrečilo se je poslopje deloma rešiti. Škoda znaša nad 25.000 lir.

Ironija je tudi, da so po poti nazaj fašisti opozorili orožnike, da naj grejo varovat Renčo, ko je bilo že vse izvršeno. To je krivno norčevanje iz orožnikov, ki so vedno ob takih prilikah prepozni, ali če so zraven, prav ničesar ne stori. Fašisti so se naročili županu, naj bo izobesena italijanska zastava mesec dni. Fašisti so se iz strahu vračali po drugi poti, kot so prišli.

Ljudstvo je ogorčeno. Niti častna beseda pri njih ne drži, ali pa so fašisti tolpa razbojnikov brez discipline. Najbrže je oboje resnično. Žalostno je, da se našo ljudstvo ne more nikamor več obrniti za pomoč, ker je naša oblast igrača v rokah fašistov, ki se ti samo še milostno norčujejo iz nje.

Uradniška vprašanja

S sobotne konference zastopnikov uradniških organizacij s posl. Reiserjem nam še poročajo:

Po referatu gospoda poslanca se je razvila živahna diskusija, tekem katere je prof. Reiser odgovarjal na razna vprašanja in dajal potrebna pojasnila. Posebno se je na sestanku razmotrivala kontradikcija čl. 121. osnutka, ki pred-

pisuje za drž. nameščenca poseben porez, ne da bi se ta določba upoštevala tudi pri novem osnutku o izenačenju direktnih davkov, ki istotako predpisuje za javne radnike posebni davek. Ako bi to tako ostalo, bi se z uveljavljenjem pragmatike naložil državnim uslužbencem dvojni davek. Dalje se je razmotrivalo vprašanje, v kateri položaj naj bodo vrščeni računari, ker je za njih doslej predpisana višja predizobrazba, kakor srednješolska matura. Polagati imajo namreč še poseben izpit o državnem računovodstvu na univerzi. Tudi pisarniški uradništvo, za katero se doslej ni zahtevala nobena izrecna predizobrazba, bi bilo po novem osnutku službene pragmatike občitno prizadeto. Takozvanih certifikatistov po sedanjih še veljavnih zakonih novi osnutek niti ne omenja.

Končno je poslanec Reiser odgovoril na vprašanje, zakaj se ravno Slovenija v prvi vrsti interesira za vprašanje službene pragmatike in državnih nameščencev v obče. Ne more utajati, da je delo slovenske Osrednje zveze danes merodajno za vse druge pokrajine, in da se ravno na mnenje slovenske Osrednje zveze naslanja tako Glavni savez v Beogradu, kakor tudi vsi ostali pokrajinski savezi. Podčrtavati mora, da za danes nimamo nobenega razloga, dvomiti nad tem, da bi se vprašanje državnih nameščencev ne nahajalo v dobrem tiru.

Pri sestanku je bilo prisotnih nad 100 odbornikov in mnogo drugih zainteresiranih članov uradniških organizacij. Delo Osrednje zveze pa bo ta teden, da pripravi za poslanca ves še potreben material. Tega dela naj se udeleže tudi vsi tisti, ki so doslej gledali delovanje Osrednje zveze le od strani.

Iz krogov stražnikov in finančne straže nam prihaja pritožba, da zastopniki njihovih organizacij niso bili povabljeni. Prepričani smo, da tu ne gre za nameravano zapostavljanje s strani Osrednje zveze. Kolikor se tiče prof. Reiserja, vemo, da se g. poslanec ravno tako intenzivno briga za njihove posebne interese, kakor za interese vseh drugih kategorij državnih nameščencev.

Politične beležke

+ Demokratska zborovanja v Dravski dolini. V nedeljo se je vršil v Mariboru izvrstno uspeši voh demokratske stranke, ki ga je otvoril župan Predan. Poslanec dr. Kukovec je med poslošno pozornostjo poročal o vseh aktualnih političnih in gospodarskih vprašanjih, o potrebi narodnega jedinstva in o škodljivi gonji klerikalcev proti bratom Srbom. Zborovalci so njegova izvajanja ponovno prekinili z viharim odobravanjem. Pri slučajnostih so zastopniki občin iz celoga okraja razpravljali o raznih krajevnih pereh in vprašanjih, tako župan Predan o zanemarjanem šolstvu v mejnih krajih in župan Jenčič iz Brezna o preskrbi prebivalstva s senom, o prometu in o škodljivem strankarskem razcepjenju. Zborovanja se je vršilo v gostilni Bruderman in mu je predsedoval notar Kolšek. Soglasno je bila sprejeta resolucija glede ureditve šolstva v mejnih krajih in je bila poslana tozadevno posebna vloga na višji šolski svet v Ljubljani. Resolucija pozdravlja ustanovitve mariborske oblasti, zahteva takojšnje imenovanje velikega župana, obsoja gonjo «Sloven. Naroda» proti kreiranju mariborske oblasti in pozivlja skupščino, naj prične s kmetijsko zakonodajo. Posl. Kukovec je bila izrečena zahvala za njegovo uspešno delovanje. Po zborovanju je bila ustanovljena krajevna organizacija demokratske stranke za marenberški okraj pod predsedstvom notarja Kolškega. — Istega dne sta se vršila tudi zaupna sestanka demokratov v Vuhredu in na Muti.

+ Madžarski avtonomisti. Madžarska stranka za Vojvodino je prošlo nedeljo ob Tisi zborovanje,

ki je pričelo s sviranjem naše drž. himne. Skupščina pa je končno osvojila resolucijo, v kateri zahteva — avtonomijo Vojvodine in temu primerno se je seveda tudi zborovanje zaključilo z «Lepo našo domovino» ...

+ Perfiden napad. Vlada je kupila v Mariboru tri hiše, ki so bile doslej nemška last. Kupna cena je po sodbi poznavalcev jako ugodna. Hiše bodo služile svrham bodče mariborske oblasti, menda deloma kot uradni prostori, deloma kot uradniška stanovanja. Ker stojimo tik pred organizacijo oblastnih uprav, se ne da dvomiti, da je nakup poslednj pač nujna zadeva. Nemška hišna posest v Mariboru je še zelo močna in zato je odobravati vsak prehod nemške hiše v jugoslovanske privatne ali državne roke. Slovenski Narod je večer iz te zadeve skoval napad na ministra Žerjavo, na način, ki je dostojen najzagrizenjših političnih nasprotnikov. Zahrbtnejše ne bi mogla pisati o celi zadevi niti «Slovenec», niti «Jugoslavija». Ministra Žerjava se dolži, da je «pod roko, kakor je to pri nas v zadnjem času običajno», odredil nakup omenjenih hiš od Nemca (v «Slovenskem narodnem» debelo tiskano), akoravno je bil baže slovenski Narodni dom na razpolago. Z nakupom (!) teh hiš da bo stotina ljudi na ulici, ogorčenja itd. Denunciacija, ki leži v teh izjavah, je seveda prozorna. Minister za socialno politiko kot pospeševatelj stanovanjske bede! Perfidija je v tem, da skuša notica napraviti utis, kakor da ima dr. Žerjav direktno opravke z nakupom te hiše. Ker minister za socialno politiko ne kupuje hiš za ministrstvo notranjih zadev, je perfidija povrh še bedasta. Modus procedendi pri takih državnih nakupih je ta, da se resortni minister (v našem slučaju notranji minister) sporazume s finančnim ministrom. Odločitev finančnega ministra se tiče izdatka po predpisu predloži običajno «cirkulando» formalni odobritvi finančnega ministrskega sveta, odnosno finansijsko - ekonomskega komiteta. Ta pomen ima podpis ministra Žerjava poleg drugih ministrov na dotičnem odloku. «Slovenski Narod» si je izbral iz teh podpisov samo dr. Žerjavo ime. Hiše v Mariboru je kupil torej notranji minister in podpis dr. Žerjava na aktu finančnega ministra je poleg podpisov ostalih članov kabineta le odobritev kredita. «Slovenski Narod» končno očividno zahteva, da bi bil moral dr. Žerjav si za ta podpis izposlovati najprej dovoljenje od pokrajinske uprave v Ljubljani, ali pa vsaj od — gosпода okrajnega glavarja v Mariboru!

Prosveta

Koncertna pevka ga. Berta de Pap Stockert, nekdanja profesorica za solopetje na ljubljanskem konservatoriju, pri redne 2. oktobra v dvorani Filharmonije koncert. Ga. Papova je absolvirala šolo najznamenitejših koncertne in operne pevke sedanjosti, ga. Lilli Lehmannove v Berlinu.

Repertoar mariborskega gledališča. V terek «Car in tesar», izvea; četrtak «Običan čovek», A.

«Mariborski Gledališki list» je prišla izdajati uprava mariborskega narodnega gledališča. List urejuje prof. dr. Strmšek in izhaja na 4 straneh ob vsaki premieri z informativnimi članki o avtorjih in njihovih delih. Dosedaj so izšle že 3 številke. List bo jako dober vah de mecum za obiskovalce mariborske predstav.

Sestanek umetnikov. Strokovno udruženje jugoslovanskih oblikujočih umetnikov vabi svoje člane in vse druge ljubljanske ustvarjajoče umetnike (skladatelje, pisatelje in arhitekte) na sestanek, kateri se vrši v sredo dne 27. septembra ob 20. uri v mali dvorani ljubljanskega magistrata. Na sestanku bo referiral

liše si moremo ohraniti, to zahteva od nas narodni ponos pred mariborskimim Nemci; spoštovanje do kulture in pa predvsem dolžnost napram svoji boljši prihodnosti.

Po «Prodani nevesti» smo videli v tej sezoni že tudi opereto «Poljsko krio», ter dve komediji: Gogoljevega «Revizorja» in Nušičevo trojevanje «Običan čovek», katero so igrali v srbsčini. Obe drami sta se popolnoma posrečili, tako da je lahko gledališko vodstvo upravičeno ponosno nanje. V «Revizorju» je večina igralcev ustvarila prave tipe geine družbe, ki jo je bil čal Gogolj. Tudi režija je bila izvrstna, pri zadnji sliki nam je zastor skoraj prehitro padel, da bi si mogli za dostojno ogledati res posrečene «figure». Pri Nušičevem «Običnem čoveku» smo imeli prvič priliko bližje spoznati novo angažirana igralca gosp. Tepavca, ki je že pri «Revizorju» dobro pogledal mestnega poglavarja in mladega Tomašiča, kateri bo gotovo postal ljubljene mariborske publike. Treba je priznati, da je letošnji ensembel z majhnimi izjemami dober ljudem, ki niso za oder, pa bi morali gledališki voditelji pravočasno svetovati, da si poiščejo drug poklic, kjer bodo lahko svoje zmožnosti plodoviteje uporabili. Igralec ali igralka, ki ves prosti čas presedi v kavarni, ali preostoji na uličnih oglih in ne vzame nikdar knjige v roko, pač ne more zbuditi pri publiki potrebne spoštovanja in reproducirati, kamo li ustvarjati umetnosti. Gledališče nam je svetlošča in življenjska šola.

skladatelj Anton Lajovic o projektnem zakonu v zaščito avtorskih pravic. Po predavanju se vrši debata. Pridite vsi! —

Tečaj o psihologiji. Letos bo nadaljeval vseučiliški prof. dr. Veber svoj brezplačni kurs o filozofiji za profesorje, učitelje, slovstvenike, svečenike i. dr. Tokrat bo obravnaval dušeslovje. Prvi sestanek v nedeljo dne 1. oktobra ob desetih dop. v pritličju ljublj. realke.

Sokolstvo

Društvo za zgradbo sokol. doma Sokola I. Vledeh nizke članarine ne moremo pri članih pobirati članarine po inkasantu, zato sporočamo svojim članom, da se sprejema članarina vsak dan med tednom po 18. uri v društvenih prostorih Sokola I. uri v Taboru. Članarina se mora poravnati po odobrovem sklepu do dne 1. novembra. — Odbor.

Sport

SPORTNI TEDEN 1922.

Nedelja je stala v znamenju ostrega tekmovalstva za prvenstvo Slovenije v lahki atletiki in v krovstvu. Dopoldne in popoldne se je vrstila tekma za tekmo; rezultati so povsod povoljni, malo manj pa žal udeležba tekmovalcev. Naš sport je v vseh panogah, ki pridejo v Sportnem tednu v poštev, že toliko razvit, da bi mogel in moral postaviti na ta častni mejdan več borcev. V naslednjem podajamo pregled nedeljskih rezultatov.

Lahka atletika.

Staletni tek skozi Ljubljano v nedeljo dopoldne je bil v prvi vrsti propagandnega značaja in je tudi res naletel med občinstvom na vsestransko zanimanje. Bil pa je tudi sportno zelo zanimiv. Udeležili so se ga «Jadrani», «Ilirija» in «Primorje», ki so morali postaviti vsak po 10 tekmecev. Start in cilj je bil na prostoru «Ilirije», ča 2800 m dolga proga pa je vodila po že naznačenih cestah v mestu. Borba je bila ostra, rezultat presenetljiv. Kljub temu, da je prav vsi pot do zadnje predaje vodilo «Primorje», je Vidmajer z bravuroznim tekom na zadnjem delu proge priboril prvenstvo za «Ilirijo», ki je rabila za vso progo 6:43.8. Drugo je bilo Primorje, tretji Jadran.

Popoldne so se nadaljevala na prostoru «Ilirije» druge lahkoatletične tekme; rezultati so:

Tek 200 m: 1.) Perpar (P.) 24.4, 2.) Valtrich (P.), 3.) Pevalak (I.)
Tek 400 m: 1.) Vidmajer (I.) 55, 2.) Perpar (P.); 3.) Kregelj (J.)
Tek 1500 m: 1.) Bončina (J.) 4:43, 2.) Čuk (J.), 3.) Praunseis (J.)

Škok v daljavo z mesta: 1.) Perpar (P.) 280 cm, 2.) Lojk (J.), 3.) Vilhar (I.).
Škok v daljavo z zaletom: 1.) Vidmajer (I.) 5:87, 2.) Perpar (P.), 3.) Vodišek (Ilirija).

Met koplja: 1.) Podobnik (I.) 34 m, 2.) Lojk (J.).

Olimpijska stafeta (100 + 200 + 400 + 800): 1.) Ilirija 3:15, 2.) Jadran, 3.) Primorje. Zmago za Ilirijo je odločil zopet Vidmajer.

Skupna klasifikacija v nedeljo zvečer: Ilirija 56, Primorje 55, Jadran 48 točk. Jadran se je nevarno približal prvima in postaja resen tekmeec za prvenstvo. Odločitev bo padla v sredo, ko se vrše zaključne tekme v moški lahki atletiki.

Kolesarstvo in motociklistika.

Motociklistične tekme so se vršile v nedeljo dopoldne na 10 km dolgi progi Gaščaj-Medvode. Najhitrejši čas je dosegel g. Hrihar na motorju «Indian», drugi po hitrosti je bil narednik g. Novak na motorju «Excelsior». Tekme so potekle v popolnem redu in brez najmanjše nezgode.

Kolesarska dirka za prvenstvo Slovenije se je vršila popoldne na 100 km dolgi progi Ljubljana-Vransko-Ljubljana. Udeležba je bila nepopolna, saj je tekmovalo le 5 dirkačev, za razmeroma visoko stopnjo našega kolesarskega sporta brezdomno prenizko število. Prvenstvo si je priboril Kosmatin (koles. Ilirija) s 3:22:15, drugi je bil Šolar 3:26:5, tretji Goltes.

O obeh tekmah prinesejo še obširnejše poročila.

Rokomet.

Za prvenstvo Slovenije v rokometu sta se borila letos le dva kluba: Ilirija in Jadran, Slavija je dala odstopila. Prvenstvo si je obdržala sedanja prvakinja Ilirija, ki je potolčila Jadran 11 : 1. Ilirijanke so s pridom porabile nauke svoječasni tekem z vzornimi «Zidenicami».

Nedeljske prvenstvene nogometne tekme v Ljubljani so imele sledeči uspeh: Sparta - Slavija 7 : 1, Lask - Svoboda Moste 0 : 0, Popolna Hermes - Primorje 3 : 3. Hermes se prav dobro razvija. Tekmo je objektivno vodil g. Ochs.

V Mariboru je premagal Rapid Svobodo 2 : 1 (1 : 1).

Zagreb - Novi Sad 7 : 0 (5 : 0). Nedeljske medmestna tekma Zagreb z Novim Sadom je končala z visoko zmago 7 : 0 Zagrebčanov. Gostje so imeli sicer stare rutinirane igralce, vendar izborne razpoložena domačih niso mogli parirati. Sele v drugi polovici so skušali parkrat predreti, vendar so tudi ti napadi končali voutu ali v rokah izbornega vratarja Vrdjake. Igra je zopet znatno prekašala zadnje nogometne prireditve zagrebških moštvev. Sodil je g. Bošković izborni. Predtekma Topografija : Železničarji (Sisak) 5 : 2.

(Inozemske nogometne tekme priobčujemo na prvi strani med najnovejšimi vestmi.)

Objave

* Osrednja Zveza javnih nameščencev in vpokojencev v Ljubljani ima najno sejo širšega odbora v torek dne 26. t. m. ob 20. uri v posvetovalnici na magistratu. Ker je dnevni red nad vse važen se pozivljajo vsi gg. delegatje, da se seje brezpogojno udeleže. — Predsedstvo.

* Češkoslovenska Obec v Ljubljani porada v soboto 30. t. m. ve velike dvorane Narodno Domu «posvećeno za bado» (žegnanje). Začetek o 20 hod. Vstupne dobrovolne. Hudba — Tanec — Attraction. Narodni kroje vitanja. — Zabay. Odbor C. O.

* Kolo jugoslovanskih sester. Kolašice, udeležite se v četrtek, dne 28. septembra ob štirih popoldne gotovo odborove seje!

* Trgovska nadaljevalna šola v Ljubljani. Gremij ljubljanskih trgovcev naznanja, da se bo vršilo vpisovanje novovšopivših javencev in vajenkov v gremijalno trgovsko nadaljevalno šolo v sredo, četrtek in petek, to je od 27. do inkl. 29. t. m. vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 2 do 5. ure popoldne v gremijalni pisarni Gradišče 17/1. Potrebne tiskovine se dobe ravno tam. Zglasiti se morajo tudi oni vajenci in vajenke, ki so na poskušnji, da ne bo trpel poduk. Učni gospodari naj se drže strogo navedenih dni vpisovanja. V ponedeljek dne 2. oktobra ob 2. uri popoldne se morajo zglasiti vsi vajenci in vajenke v 1. mestni deški ljudski šoli na Ledini, kjer se jih bo porazdelilo v posazemne razrede.

* Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 27. septembra, ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12 pritlično, desno.

* Izgubila sem na poti od gostilne Lovše v Sreberju skozi vas Šmarje temno rujavo rdečorbo torbico s koščeno ploščo. Notri je bilo 960 K denarja, članska legitimacija «Bratstva» in 4 italijanske srebrne lire. Poštenjaki najdite se naproša, da prinese najdeno torbico proti nagradi k trdnici Breznik & Fritsch trgovina z železnino, Cankarjevo nabrežje 1. Milka Špacapan.

* Izgubila se je črna boa «Alaska» v nedeljo popoldne ob trideset na 4. od Čevljarskega mostu do Kino Ideala v Ljubljani. Padla mi je iz otroškega vozička. Prosim, da jo pošten najditelj odda v upravo «Jutra» proti jako dobri nagradi.

IMENOVANJA V FINANČNI KONTROLI.

Imenovani so za inspektorja finančne kontrole I. razreda (v VI. činovnem razredu) in oblastnega inspektorja finančne kontrole v Ljubljani Hinko Pešek, šef oddelka generalne direkcije posrednih davkov; za inspektorja finančne kontrole II. razreda (v VII. čin. raz.) pri oblastnem inspektoratu finančne kontrole v Ljubljani: Jurij Pfeifer, podinspektor finančne kontrole v Ljubljani, in Simon Meršol, podinspektor finančne kontrole v Novem mestu; za podinspektorja fin. kontrole (v VIII. čin. raz.) pri oblastnem inspektoratu finančne kontrole v Ljubljani: Pavel Vnič, podinspektor fin. kontrole v Bihaču; za podinspektorje fin. kontrole (v VIII. čin. raz.) v okrajni upravi fin. kontrole v Ljubljani I: Fran Habjan v Ljubljani; v okrajni upravi fin. kontrole v Novem mestu: Fran Menhart v Gornji Radgoni; v okrajni upravi v Brežicah: Ivan Banič v Brežicah; v okrajni upravi fin. kontrole v Krškem: Mihael Amon v Kranju; v okrajni upravi fin. kontrole na Jesenicah: Alojzij Arnelini na Jesenicah; pri oblastnem inspektoratu fin. kontrole v Ljubljani: Martin Kovac v Celju; v okrajni upravi fin. kontrole v Ptuj: Miroslav Ribarič v Ptuj; za komisarje fin. kontrole I. razreda (v IX. čin. raz.): v okrajni upravi finančne kontrole v Šmarju pri Jelšah: Josip Pogoreuc v Šmarju; v okrajni upravi fin. kontrole v Črnomlju: Anton Hasel, v Murski Soboti; v okrajni upravi fin. kontrole v Mariboru I: Ivan Kosti v Mariboru; v okrajni upravi fin. kontrole v Mariboru II: Ernest Cajnko v Mariboru; v okrajni upravi fin. kontrole v Subotici (Bačka): Fran Golob, komisar fin. kontrole v Ljubljani; za komisarje fin. kontrole II. raz. (v X. čin. raz.): v okrajni upravi fin. kontrole v Prevaljah: Ivan Čretnik na Prevaljah; v okrajni upravi fin. kontrole v Trebnjem: Martin Potočnik, v Murski Soboti; v okrajni upravi fin. kontrole v Kočevju: Andrej Weble, v Kočevju; v okrajni upravi fin. kontrole v Kranju: Fran Burger, v Cerklju: v okrajni upravi fin. kontrole v Celju: Anton Muc v Mokronogu; v okrajni upravi fin. kontrole v Škofji Loki: Fran Kocjan v Škofji Loki; v okrajni upravi fin. kontrole v Dolni Lendavi: Matija Richtar v Dol. Lendavi; v okraj. upravi fin. kontrole pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah: Franc Arko v Mariboru; v okrajni upravi fin. kontrole v Logatcu: Josip Lužar v Mariboru; v okrajni upravi fin. kontrole v Ložu: Josip Erjavce v Cerklju; v okrajni upravi fin. kontrole v Ljubljani II: Anton Česnik v Ljubljani; v okrajni upravi fin. kontrole v Petrovcih: Anton Fabian v Ptuj; v okrajni upravi fin. kontrole v Marenbergu: Josip Volavšek v Slovenjgradcu; v okrajni upravi fin. kontrole v Sošanju: Fran Repolusk v Sošanju; v okrajni upravi fin. kontrole v Laškem: Mihael Ferencak v Laškem; v okrajni upravi fin. kontrole v Murski Soboti: Anton Muškatelec v Kočevju; v okrajni upravi fin. kontrole v Gornji Radgoni: Peter Držaj v Ljubljani.

Dr. A. R.:

Mariborsko gledališče

Naše stalno gledališče je pravzaprav že od svojega početka po prevratu v stalni krizi: Živi iz roke v usta in če gledamo vse te težave in borbe za obstanek, se moremo res čuditi, da je še sploh imamo. Žilavosti nekaterih idealistov in poštvalnosti redkih prijateljev kulture se imamo zahvaliti, da smo letošnjo jesen kljub vskoletnemu deficitu okroglih 100.000 kron, vendar zopet otvorili pravočasno sezono 1922/23.

Radi pokrajinske obrtne razstave, ki tudi pomenja za Maribor veliki plus v naši kulturi in gospodarstvu, se je pričela letošnja sezona celo pred običajnim rokom, dne 9. septembra. Otvorila jo je Smetanova opera: Prodana nevesta, katero so že v lanskem poletju večkrat podali. Že lani so s vsi strokovnjaki, ki so se prve predstave naravnost bali in gledališko vodstvo svariili pred tako drznim korakom, ki nam ga je vodstvo podalo s tako skromnimi močmi in sredstvi. Letos smo izgubili mariborsko ljubljeno, operno pevko gđd. Mezgevec, in tudi tenorist Gimč je pri prvih dveh predstavah Prodane neveste nastopil le še kot gost in nato odšel v Ljubljano. Utrpeli smo torej zlasti za operne predstave dve veliki in težki izgubi, vendar je prav, da gledališko vodstvo kljub temu nadaljuje po svoji zažrtani poti s smelimi programom Ma-

Domače vesti

* **Kralj Aleksander in zunanji ministri** dr. Ninčić sta se včeraj zjutraj na povratku iz Pariza v Beograd peljala skozi Ljubljano. V Zagreb sta prispela ob 9-40 in nadaljevala vožnjo ob 10-10. Ker je kralj potoval strogo incognito, ni bilo oficijelnih sprejemov. Kraljica Marija in ministrski predsednik Pašić ostaneta še nekaj dni v Parizu.

* **Ureditev obmejnih razmer med Jugoslavijo in Avstrijo.** Jugoslovansko-avstrijska meja je sedaj končno uveljavljena določena in je jugoslovansko-avstrijski odbor za regulacijo meje odredil predajo, oziroma prevzem ozemelj, ki so po razmejitvi pripadala Jugoslaviji, oziroma Avstriji, v kolikor se to že ni zgodilo, torej v mejnih delih pri Radgoni, Košenjaku, Peči. Obmejnih prebivalci, ki imajo bivališča na ozemlju, katero treba izročiti drugi državi, se lahko do najkasneje 31. decembra 1922 z vsem svojim premoženjem in imetjem, ne da bi trebalo plačati kakšne pristojbine, preselijo na ozemlje ene države, pod katere upravo so bili pred predajo. V to svrhu si morajo do dne 30. septembra t. l. preskrbeti izvozno potrdilo oblike in okrajne oblasti ene države, pod katere upravo so bili do časa predaje.

* **Zagrebski dnevniki se podražje.** Zagrebski listi se pripravljajo, da povišajo svojo prodajno ceno. «Agramer Tagblatt» bo veljal od 1. oktobra naprej 6 kron. Radi povišanja plač delavcem in ostalemu osebju, kakor tudi radi draginje papirja bodo tudi vsi ostali listi primorani, da povišajo cene.

* **Naši v Ameriki.** Po uradnem poročilu se je iz naše kraljevine izselilo v Zedinjene države 1920. leta 1530 oseb, leta 1921. že 19.080, letos pa 5163; v domovino pa se je vrnilo 1920. leta 29.171 oseb, 1921. leta 11.232, letos pa 9763 oseb.

* **Ruske šole v Jugoslaviji.** Ministrski svet je sklenil, da se vse ruske šole v Jugoslaviji, kadetski korpusi in zavodi podredijo kompetenci ministrstva prosvete. S tem se šolam zagotovi večji uspeh in strokovno nadzorstvo.

* **Imenovanja v državni službi.** Ministrstvo za trgovino in industrijo, oddelk v Ljubljani, je poverilo izra dne 1. oktobra 1922 posle višjega šolskega nadzornika za obrtno in trgovsko šolstvo v Sloveniji ravnatelju tehniške srednje šole v Ljubljani vladnemu svetniku Ivanu Šubicu. — Provizorni vladni koncipist Matko Kandrič pri politični ekspozituri v Dolnji Lendavi je imenovan za okrajnega komisarja na dosedanem službenem mestu.

* **Iz «Uradnega lista».** «Uradni list» pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 25. septembra objavlja: Pravilnik za izvrševanje zakona o pobirjanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne spekulacije z dne 30. decembra 1921.

* **Razpisana službena mesta.** Pri pomorski oblasti v Splitu so razpisana službena mesta: 1 svetnika, 2 tajnikov, 1 komisarja, 6 inženjerjev, 1 geometra, 1 tehniškega oficila, 2 luskih kapitanov, 1 upravitelja lazareta, 1 računskega svetnika in 1 pisarniškega upravitelja. — Pri okrajnem sodišču v Ptujju se odda mesto izvršilnega uradnika, pri okrajnem sodišču v Cerkljici pa služba pisarniškega pomočnika. Pogoji so razvidni iz razpisov v «Uradnem listu» št. 99.

* **Smrtna kosa.** V zagrebski bolnišnici je umrl stud. filozofije na ljubljanski univerzi, Ante Despot iz Dalmacije, agilen kulturni in narodni delavec. Blag mu spomin!

* **Poroka.** V Kamniku se je poročil sodnik g. Fran Orožen z gđ. Jelko Janežičevo.

* **Zaročil se je konjski kapetan gosp. Tonči Kokalj z gospodično Nino Kunej z velovredne narodne rodbine iz Rajbenburga.**

* **Zdravljenje bolnikov ob državnih troških.** Minister za narodno zdravje je odredil, da se smejo ob državnih troških zdraviti bolniki samo v tretjem oskrbnem razredu. Kolikor je bilo s prejšnjimi odloki odobreno, da se smejo izveste osebe ob državnih troških zdraviti tudi v drugem oskrbnem razredu, preneha ta odobritev. Ta odlok je stopil v veljavo dne 15. septembra 1922.

* **Rodbinske doklade za šolske otroke.** K. notici, objavljeni v zadnji številki «Jutra» z naslovom «Na naslov delegacije ministrstva financ v Ljubljani» smo od kompetentne strani prejeli sledečo pojasnilo: Po čl. 32. št. 3. zakona o draginskih dokladah z dne 28. februarja 1922 («Uradni list» št. 27 od 21. marca 1922) se za otroke po izpolnjenem 16. letu izjemoma priznava pravica do rodbinske doklade tudi tedaj, če otrok redno nadaljuje šolanje, in sicer za dobo šolanja toda najdalje do izpolnjenega 24. življenjskega leta. Ker se doba šolanja pri otrocih, ki ga ne nadaljujejo, očitno zaključuje z dnem, ko zapuste šolo, ne pa šole koncem na to sledečih počinca, je delegacija mnenja, da v teh primerih ni nakazati rodbinskih dokladov za otroke. Sicer je po čl. 51 citiranega zakona edino finančno ministrstvo upravičeno izdajati končno uveljavna pojasnila za pravilno uporabljanje dokladov o draginskih dokladah in da se odpravi vsi dvomi, se delegacija sočasno obrača na finančno ministrstvo.

* **Umor župnika v Odr. V selu Odra pri Zagrebu** je bil prošle soboto izvršen grozen umor, katerega žrtev je tamonjski župnik Švaric. Župnik je po obedu šel

časopise in pri tem zadremal. V tem trenutku je stopil v sobo njegov sluga, bivši ruski vojni ujetnik ter dvakrat z revolverjem ustrelil na spečege župnika, ki je ostal na mestu mrtve. Sluga je pobegnil iz župnišča ter se na cesti ustrelil. O motivu umora doznava zagrebska «Riječ», da se je Rus pred meseci oženil z neko deklico iz Odra, katero mu je župnik priporočil. Rus je sedaj izvedel, da je s to deklico imel župnik intimno razmerje. Ta vest je Rusu tako razburila, da je sklenil umoriti župnika in jo svoj sklep prošle soboto tudi izvršil.

* **Nov zdravnik v Zalcu.** Gosp. dr. Zoran Jošt se je naselil kot praktični zdravnik v trgu Zalcu, kjer ordinira v Kodretovi hiši št. 26, I. nadst.

* **Dar bratov Mihanovičev.** Znana veleposestnika in lastnika velikega trgovskega brodograja v Argentini brata Nikola in Bartol Mihanovič sta pred kratkom obiskala svoj rojstni kraj Dol pri Stonu v Dalmaciji. Pri tej priliki sta vsačanom darovala milijon kron z naročilom, da se vsota razdeli med siromašne vsačane. Ker je teh le majhno število, pripade vsakemu znaten znesek. Tudi sicer sta brata Mihanovič darovala znatne zneske za razne prosvetne svrhe v Dalmaciji. Prošlo nedeljo sta se brata Mihanovič vrnila v Ameriko.

* **Če se vname star panj.** Kakor smo nedavno poročali, je na doslej nepojasnjen način izginil v Mariboru v širših krogih znani 84letni prodajalec klobas, Zmaher. Mariborska policija, ki se je začela za stvar zanimati, je dognala, da je bil stari mož ženin in da je imel nevarnega tekmeča v osebi 64letnega Mihe Setarja, ki je pred pričami izjavil, da bo Zmaherja vrgel v Dravo, ako ne pusti pri miru njegove izvoljenke. Kakor doznava «Tabor», je policija Setarja aretirala in izročila državnemu pravdniku zaradi nevarne grožnje in v nadi, da bo morda vedel povedati, kje se nahaja Zmaher, oziroma kaj se je z njim zgodilo.

* **Železniška nezgoda.** Na železniškem prehodu na Ranci pri Pesnici je brzovlak povozil voz in konje posestnika Petka iz Sv. Marjete. Petek sam je smrti srečno ušel.

Mariborska porota

Mlada žena — stari mož.

Včeraj se je pričela pred mariborsko poroto razprava proti Antonu in Ivanu Grafonerju, posestnikoma sinovoma v Ščavnici pri Sv. Ani v Slov. goricah, Maritji Fortmüllerjevi, rojeni Grafoner posestnici istotam, Petru Zemljicu, posestniku sinu v Rožengrundu pri Sv. Ani v Slov. goricah, Cirilu Miheliču, posestniku v Ščavnici in Francu Zemljicu posestniku v Rožengrundu. Razprava je trajala dva dneva, ker je bilo zaslišanih nad dvajset prič in dva zdravnika. Obdolžence zagovarjajo trije odvetniki. Anton in Ivan Grafoner sta bila obtožena, da sta v noči od 23. na 24. marca 1921 v Ščavnici pri Sv. Ani v Slov. goricah, najeta od svoje sestre Marije Fortmüllerjeve in njenega ljubimca Petra Zemljice s sekiro usmrtila posestnika Antona Fortmüllerja, moža Marije Fortmüllerjeve. Marija Fortmüllerjeva in Peter Zemljic sta bila obdolžena, da sta Antona in Ivana Grafonerja najela k temu umoru, Ciril Mihelič in Franc Zemljic pa sta k umoru pripomogla s tem, da je Mihelič napravil načrt, Franc Zemljic pa zvečer na dan umora dal zavetišče Petru Zemljicu. Obtožnica pravi, da je bil pokojni posestnik Anton Fortmüller dober človek in priden gospodar. S svojo prvo ženo, ki mu je umrla leta 1919, je lepo ravnal. Očitno pa je bil Fortmüller še precej življenja željan in se je zato julija 1920 poročil kot 53. letni vdovec s komaj 25 let staro Marijo Grafonerjevo in jo vzel tudi na sosespo. Marija Grafonerjeva pa je tega starega moža poročila samo zato, da bi ji kmalu zapustil streho, pod katero bi mogla potem udobno živeti s svojim ljubimcem Petrom Zemljicem, s katerim je imela že nezakonskega otroka. Ze kot nevesta Antona Fortmüllerja je Marija Grafoner pravila, «da deda itak ne ženi, temveč grunt in krave; dedu bi bilo treba kožo do potegniti; pa Petrovo gor, potem bi že šlo». Zakon je torej že začel nesrečno. Na gostilji je mlada žena zanemarjala starega moža, plesala s financirani in kljub moževim prošnjam prišla šele četrti dan na njegov dom. Se istega dne pa je pregovorila moža, da je odšel z doma, za njim pa je prišel v hišo ljubček Peter Zemljic. Naslednji dan je šel Anton Fortmüller v trg Čmurek in zopet so zasačili Petra Zemljice pri mladi ženi. Pričeli so se družinski prepiri. Stari mož, ki je sosedom tožil, da ga žena sploh nikdar ne pusti k sebi, se je moral končno vev umazan in nšiv preseliti v krovji hlev in se čisto nastiliti z mlekem, ki za je sam namožel. V sobi pa je gospodaril Peter Zemljic, s katerim je postala medtem Fortmüllerjeva drugič noseča. Sledile so tudi tožbe radi razžaljenja časti in ločitve zakona. Polagoma se je začela Marija Fortmüllerjeva moža tudi dejansko ločevati, pri čemur sta ji pomagala Anton in Ivan Grafoner. Fortmüller se je začel bati katastrofe. V hlevu si je vedel podpirati vrata in jih od znotraj dobro zapiral. Njegove slutnje so se kmalu uresničile. Na veliki četrtek 24. marca 1921 je šla zjutraj mimo Fortmüllerjevega hleva sosedova hčerka v cerkev in v svoje začenjenje opazila, da je bil hlev kljub zgodnji uri in mrazu odprt. Tekla je po Mihaela Zemljice in Marijo Fortmüllerjevo, in kmalu se jim

* **Divjaki.** V nedeljo ponoči je tolpa pijanih zidarjev uganjala po Rožni dolini neverjetne lopovščine. Najhujši med njimi so bili Franc Kamenšek, Feliks Marin in Stanislav Rakusa, ki so brez vsakega poviada napadali popolnoma mirne pasante in jih več ranili z noži. Malokdo jim je ušel. Tako je bil strojnik Fran Gale ranjen na levi rami, mizar Ivan Černe na obeh rokah, njegova žena na pa pod laktom desne roke. Poštnemu ravnatelju Alojziju Gregoriču so lopovi strgali suknjo. Več ran je dobil tudi čuvaj železniškega prelaza, posestniku Josipu Petriču pa so nasilneži razbili okna. Ko sta se družali približala redarja Korenc in Grošelj, sta Marin in Rakusa takoj pobegnili, Kamenšek pa se je zakadil v Korenca in ga ranil z nožem v trebuh. Nasilneža se je le z veliko težavo posrečilo končno ukrotiti. Tudi oba pobegla junaka in še več drugih zidarjev je bilo večeraj dopoldne aretiranih in odanih v zapore. Več oseb, ki so bile ranjene od napadalcev, je moralo iskati po moči v bolnici.

* **Produkcije g. Svengalijs.** Telepat g. Svengalijs je imel v Ljubljani dve produkciji, v soboto in nedeljo zvečer. Ker so take produkcije sploh privlačne in zadnja leta v Ljubljani precej redke, je razumljivo, da je publika obkraj napolnila veliko dvorano Narodnega doma. Prizna ti pa se mora, da je g. Svengalijs mojster v svoji stroki. Vse točke obsežnega programa, tako težke in komplicirane naloge iz telepatije, kakor tudi interesantni eksperimenti iz sugestije v budnem stanju so uspele eksaktno. Posebno pri poslednjih, med katerimi je bilo obilo komičnih scen, se je publika prav izborno bavala. Posebna prednost g. Svengalijsa je v tem, da svojih produkcij ne ovija s kakim posebnim mističnim čarom, kakor smo to doslej opazili pri drugih eksperimentatorjih, temveč da pokaže samo svojo izvrstno rutino. Sodelovanje oddelka Dravske divizijske godbe je po večalo ugodne dojme obeh večerov. Na splošno željo občinstva priredi g. Svengalijs danes še eno predstavo in je za program izbral svoje najboljše in nove točke. Na svoji turneji obišče g. Svengalijs še nekatera slovenska mesta v provinci in odide nato v Zagreb. Začetek današnje predstave je ob pol 9. uri.

je nudil strašen prizor: Postelja v hlevu je bila razkrita, obleka na tleh v neredu, pred hlevom luža krvi in par korakov proč v voznem košu ves krvav mrtvec, samo v kratko srajco oblečen Fortmüller. Na hlevovih vratih so bile majhne poškodbe. V obleki umorjenega je bil še denar, tako da ni bilo opaziti oropanja. Jasno je bilo torej, da se je lotilo Fortmüllerja več oseb, ki so vdrle v hlev, zavleklo Fortmüllerja iz hleva in ga zunaj na tleh zaklale kakor svinjo in nato vrgli v koš. Zdravniki so ugotovili, da je moral biti Fortmüller zaklan z ostrino sekire na glavi, z uhom sekire pa je dobil smrtno poškodbo na levi temnici in na korenju nosu, ki je visel proč od glave. Sekira, s katero je bil Fortmüller umorjen, se je našla slučajno čez teden dni po umoru v mlaki bližnjega gozda. Iz vsega tega so ljudje sklepali, da je iskati vzrokov in motivov Fortmüllerjeve nasilne smrti v njegovi neposredni bližini, pri njegovi ženi in njenih sorodnikih. Obširna obtožnica dolži krivde Fortmüllerjeve smrti njegovo ženo in zgoraj imenovane soudeležence iz sledečih vzrokov: Marija Fortmüllerjeva je hrepelja po posestvu umorjenega, da bi mogla poročiti Petra Zemljice. Takrat je bila noseča s Petrom Zemljicem in tožba radi ločitve zakona bi se gotovo končala z njeno krivdo, s čimer bi ona izgubila pravico do posestva. Priče so potrdile, da je hotela Marija Fortmüller dati 1000 goldinarjev onemu, ki bi njene moža ubil. Izblebetala je tudi to, da sta ji brata Ivan in Anton Grafoner objavila moža nakuriti. Enako se je izražal tudi njen ljubček Peter Zemljic, ki se je celo izražal, da bo «temu črnemu hudcu že vrat zasakal». Preiskava se je vršila že lansko leto, pa je bila radi pomanjkanja dokazov ustavljena. Ljubček Peter Zemljic se je nato kar preselil k mladi vdovi in začel tam gospodariti, ker sta se čutila že varna. Ljudstvo pa je bilo prepričano, da sta bila le ona kriva Fortmüllerjevega umora in sta zato sklenila s poroko olepšati svoje skupno življenje. Ko pa ju je župnik na njuno vprašanje pončil, da bo zakon neveljaven, če sta v resnici skrivna umora Fortmüllerja, če tudi dobila odvezo pri spovedi, se nista več prikazala v župnišče, čeprav so manjkale še tri nedelje za oklic pred pustom. Sekira, s katero je bil Fortmüller ubit, se je našla v mlaki, katero sta poznala oba Grafonerja, ki sta ponovno prežala na Fortmüllerja pri Cirilu Miheliču. Teh se je tudi Fortmüller najbolj bal. Ciril Mihelič se je tudi po umoru skrajno sumljivo obnašal. Do njega je imela Marija Fortmüllerjeva največje zaupanje. Franc Zemljic pa je dal svojemu bratu Petru Zemljicu na večer umora zavetišče, da je mogel nadzirati krvav načrt.

Razpravi je prisostvovalo nabito polno občinstvo, mnogo tudi domačinov iz Marije Snežne. Obdolženci so stavili takoj začetkom predloge glede zaslišanja novih razbremenilnih prič, ki so bile deloma pripuščene, čeprav umora ni vide la nobena. Razprava bo trajala dva dni. Obtoženci so popolnoma mirni in trdovratno tajijo svojo krivdo. Odgovarjanje zelo prebrisano in se poslužujejo posebnih izrazov, kakor: častivredni gospod sodnik itd. Skupno bo zaslišanih 88 prič in bo razprava končana šele danes zvečer.

Gospodarsivo

STANJE NARODNE BANKE KRALJEVINE SHS.

Pomočnik finančnega ministra dr. Dušan Playšič je novinarjem dal sledeča pojasnila o stanju naše Narodne banke s posebnim ozirom na obtok naših novčanic:

V prometu je nekaj nad 5 milijard novčanic naše Narodne banke. 4 in pol milijarde je banka dala na razpolago državi. Za znesek je popolnoma krit z zastavljenimi državnimi domenami. Ze dolgo časa se razpravlja o vračilu te vsote. Pripravlja se v tem oziru konkretni predlogi vladi. S temi predlogi se prične praktična akcija za vračilo navedenega dolga. Drugi del novčanic, ki so v prometu, znaša okroglo 500 milijonov Din, ki so kriti z zlatom. Banka ima za 500 milijonov Din efektivnega kritja deloma v zlatu in srebru, deloma v zlati veljavi, večinoma v dolarjih. V zmislu zakona sme uprava banke izdati na to kritje trojno vsoto, to je poldrugo milijardo Din.

V resnici je pa banka prvotno omenjenih 500 milijonov izročila različnim zasebnim bankam in industrijskim podjetjem, daljnjih 850 milijonov se pa nahaja na žirokontih Narodne banke, torej pravnazprav le v internem prometu. Po današnjem stanju more torej banka še podpreti gospodarstvo z nadaljnjimi 150 milijoni Din, n. pr. za izvoz sliv itd. Zato ni prav nič potrebno, da bi posegala banka po kakršnihkoli umetnih sredstvih in zlasti nikakor niso točne razne vesti, da se poveča inflacija, ker je razpoložljivega novca premalo.

Kako malo sploh smemo govoriti o inflaciji, dokazuje dejstvo, da je zlati zaklad banke vključen v knjigovodstvu Narodne banke še po vrednosti, kakor je bila pred vojno, torej zlati dolar po 5 Din, napoleonidor po 20 Din — da je torej še v rabi knjiženje, kakršno so v drugih državah že odpravili. Če bi Narodna banka svoje zlato in zlato vrednost realizirala po današnjem kurzu, bi lahko gladko pokupila vse novčance, ki so danes pri nas v prometu, ne da bi se bilo banki treba ozirati na to, da jej je država zastavila svoje domene. — Notna banka je poklicana, da krije denarno potrebo v zemlji in bo vedno lahko izpolnjevala to svojo nalogo, ne da bi morala poseči po kakšni inflaciji.

= **Pojasnilo k pripombi k tar. štev. 277** uvozne car. tarife. Pripomba k tar. štev. 277 uvozne carinske tarife, po kateri se na tkanine v zavojih in škatljah za detajlno prodajo plača še 20 odst. dodek od carine, se po odloku Gen. dir. carin št. 241 nanaša samo na tkanine iz te tar. številke, ne pa tudi na šivano blago in druge izdelke od takih tkanin. Kot izdelki od teh tkanin se smatrajo tudi one tkanine iz tar. štev. 277, ki so izdelane na katerikoli način, ki je označen v 8. točki splošnih pripomb k V. delu tarife, ali pa tudi na oha v 8. točki označena načina. Kot tkanine v škatljah ali zavojih za detajlno prodajo smatrajo se vse one tkanine iz tar. štev. 277, ki so od škatlje ali zavoja od vseh strani tako zatvorene, da se brez poškodovanja škatlje ali zavoja ne more priti do tkanine, in ki se v detajlno prodaji edino s temi škatljami, oziroma zavoji vred prodajo. Ti zavoji, oziroma škatlje ščitijo tkanino od zunanjega vpliva in je tkanina uporabljiva, čim se zavoj odpre. Take tkanine so najpogostejše sterilizirani zavoji ali obveze.

= **Ukinjenje službenega carinjenja na nekaterih carinarnicah.** Z odlokom drž. podsekretarja za finance št. 234 od 5. septembra je službeno carinjenje, to je carinjenje brez označenja blaga v deklaraciji, ukinjeno pri onih carinarnicah, kjer poslujejo priznani car. posredniki. To velja tudi za carinske oddelke in odseke, četudi na mestu teh oddelkov, oziroma odsekov ni car. posrednikov, samo da se car. posredniki nahajajo pri carinarnicah, ki jim ti oddelki, oziroma odseki pripadajo. Službeno carinjenje ostane torej v veljavnosti samo pri onih carinarnicah, kjer ni nikakih priznanih car. posrednikov. Poštni paketi, potniška prtljaga in državne pošiljke, se imajo ne glede na omenjeni odlok tudi v bodoče pri vseh carinarnicah cariniti službeno brez deklaracije.

= **Devizne olajšave za potniško prtljago.** V zmislu odloka Gener. inspektorata v Beogradu ni za uvozno carinsko odprmo potniške prtljage potrebno dovoljenje odbora Narodne banke, če se z ozirom na vrsto in količino blaga in na društveni položaj dotičnega potnika more zaključiti, da je uvožena prtljaga namenjena za osebno uporabo potnika.

= **Izvozne carinjenje glav in nog zaklane živine.** Sveže ali soljene glave, noge zaklane živine, ki se morejo uporabiti za človeško prehrano, se morsko carinirajo kot meso po tar. štev. 8/2a izvozne tarife od 17. julija 1922, če se na njih nahajajo mehki deli (meso, koža, žile itd.).

= **Dobava kotlarskega materiala iz bakra in med.** Ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu razpisuje za dan 10. oktobra 1922 ob 10. uri dopoldne pismeno obfitalno licitacijo glede dobave kotlarskega materiala iz bakra in med (ježišča za lokomotive, bakrene cevi, bakrena pločevina, bakrena žica, medena žica in medena pločevina). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.091 — 0.096, Berlin 4.75 — 5.05, Budimpešta 2.54 — 2.94, Bukarešta 40, Milan 278.50 — 283.50, London 293 — 299, Pariz 504 — 512, Praga 213 — 217, Švica 1240 — 1260, valute: češke krone 206 — 214, funti 285 — 297, franki 487 — 503, marke 4.85, leji 40, švic. franki 1220 — 1260, lire 271 — 281, poljske marke 0.92. Trg. obrtna banka 60 — 62. Brodska banka 70 — 75. Hrvatska eskomptna banka 155 — 158. Jadranska banka 410 — 425. Jugoslovanska banka 102 — 105. Ljubljanska kreditna banka 210 — 212.5. Slovenska banka 0 — 108. Pražeditna 1105 — 1110. Rečka pučka banka 0 — 120. Slovenska eskomptna banka 0 — 180.50. Srpska banka 150 — 152.50. Eksploatacija drva 120 — 130. Gutman 325 — 335. Slavonija 113 — 115. Union 625 — 0. Ljubljanske strojne tovarne 0 — 165. Trboveljska premog. družba 0 — 320. Beograd, devize: London 294 — 298, Milan 280 — 292, Pariz 500 — 503, Ženeva 1240 — 1250, Praga 214 — 216, Budimpešta 2.70 — 2.75, Dunaj 0.091 — 0.095, Sofija 42 — 44, Berlin 4.90 — 4.95, Solun 170 — 175, Newyork 67. Dunaj, devize: Zagreb 249.75 — 250.25, Beograd 999 — 1001, Berlin 53.60 — 53.90, Budimpešta 29.59 — 30.05, London 329.700 — 330.200, Milan 3146 — 3154, Newyork 74.600 — 74.750, Pariz 5714 — 5726, Praga 2347 — 2353, Sofija 445.50 — 446.50, Budimpešta 39.50 — 39.65, valute: dolarji 74.425 — 74.525, levi 410 — 414, nemške marke 53.75 — 54.75, funti 329.200 — 330.200, fr. franki 5655 — 5685, lire 3112.50 — 3127.50, dinarji 988 — 992, poljske marke 8.80 — 9.10, leji 459 — 461, švic. franki 13.850 — 13.910, češke krone 2335 — 2345, madž. krone 29.70 — 29.90.

Praga, devize: Berlin 218.50 — 238.50, Curih 596 — 599, Milan 133.75 — 135.25, Pariz 244.25 — 245.75, London 139.25 — 140.75, Newyork 31.675 — 32.075, Beograd 42.375 — 42.875, Sofija 18.55 — 18.95, Dunaj 0.9337 — 0.9437, Varšava 0.36 — 0.46, Budimpešta 1.30 — 1.40, valute: nemške marke 235 — 255, švic. franki 594 — 599, lire 132.75 — 134.25, fr. franki 243.25 — 244.75, funti 138.25 — 139.75, dolarji 31.89 — 32.20, dinarji 42.375 — 42.875, levi 18.55 — 18.95, avstrijske krone žig. 0.0412 — 0.0512, poljske marke 0.36 — 0.46, madž. krone 1.30 — 1.40.

Curih, devize: Berlin 0.38, Newyork 534.75, London 23.66, Pariz 41.05, Milan 22.65, Praga 16.90, Budimpešta 0.215, Zagreb 1.80, Sofija 3.20, Varšava 0.0675, Dunaj 0.0075, avstr. žig. krone 0.00875.

Berlin, devize: Italija 5942.55 — 5957.45, London 6227.20 — 6242.80, Newyork 140.575 — 140.926, Pariz 10.761.50 — 10.788.50, Švica 26.367 — 26.433, Dunaj 1.905 — 1.945, Praga 4454.40 — 4465.60, Budimpešta 55.93 — 56.07, Sofija 813.95 — 816.05, Bukarešta 885, Zagreb 1910.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Zdravnik

Doktor Zoran Jošt

ordinira 3396

v Zalcu, št. 26 (Kodretova hiša)

Razno perilo

za dame, gospode in deco 84/I priporoča trvdka

A. & E. Skabernè Ljubljana

Mestni trg 10

Prodam

1 vagon sena v balah franko kolodvor (Gorenjsko) K 1060 za kg, nadalje: 1 novo okno z zapahom, lesenim, 150 x 110, 3 zapah, leseni, novi, za okna 140 x 110, 7 letnega barja kotarjave barve, izvrstnega za vožnjo. Naslov v upravljalstvu «Jutra» (Znamka).

Vremensko poročilo

Ljubljana, 25. septembra 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	758.4	12.8	sever.	oblačno	—
Ljubljana .	14.	758.5	14.3	sev. zah.	dež	—
Ljubljana .	21.	758.2	14.2	jug. zap.	oblačno	—
Zagreb .	7.	750.5	16.0	jug. vzh.	jazno	—
Beograd .	7.	760.7	11.0	vzhod	—	—
Dunaj .	7.	757.2	13.0	jug. zah.	oblačno	1.0
Praga .	7.	756.3	11.0	brezvetra	dež	1.0
Inomost .	7.	759.6	13.0	"	"	19.0

V Ljubljani barometer nestan., temperatura visoka. Solnce zahaja ob 5-51, zahaja ob 17-51

Ljubezen na počitnicah

Roman.

XVIII.

Črna Tuska toaleta je požrla znatno vsoto, dasi je bila skromna in iz ne-predragega blaga.

Črna obleka je pri vsaki priliki dobrodošla; morala sem jo imeti, se je opravičevala sama pred seboj, vračajoča se od «mere». Pito je pustila pod nadzorstvom Porzičkega doma. Igralec je hotel poučevati Pito v risanju. Pokazalo se je namreč, da ima tudi ta talent. Narisal je prav dobro in z okusom glavi matere in hčere v profilu drugo poleg druge. Pod ta profila je napisal verz:

«Tuska in Pita — hčerka in mama, poemat in dramat: beatus, qui amat.»

Po poti je Tuska neprestano mislila na Porzičkega. Misliti na kaj drugega je bilo naravnost nemogoče. Ker je še vedno iskala pojasnila temu, je pripisovala zanimanje za novega znanca okolnostim, v katerih se jej je približalo to zagonebitno bitje. Za take je namreč že od nekdaj smatrala igralce.

Kot mlada deklica se je nekoč zapljubila v igralca. Ko ga je bila nekoč videla v bisernem renesančnem kostumu s škrlatastim ogrtačem in lasuljo iz prediva, mu je darovala brez pridržka vse svoje srce. Sanjarija je o njem, zardevala, kadar je čitala njegovo ime

na gledališkem lepaku. Toda bil jej je nedosegljiv, kakor arhangelj na cerkvenem stropu. In ni si mogla predstavljati, da ta človek tudi je telečje kotele in si v slabem vremenu obuva galosje. Pozneje je pozabila na svoj ideal, in odkar je bila omožena, ni nikoli razmišljala več, kako žive ti ljudje. Videla jih ni drugače kot na odru.

Sedaj pa je prišla slučajno v dotiko s takim človekom. Videla ga je iz oči v oči, brez lanene lasulje, brez škrlatnega ogrtača in brez bisernega kostuma. Videla je, da je človek iz mesa in krvi kakor ona sama... Vrh vsega še človek, ki zavzema ves njen čas, njene misli... Čemu neki? Ker je tako mil in dostojen ter vključ svoj predznosti tako simpatičen, ali zato, ker je — igralec?

Tuska ni vedela odgovora...

Prihodka do svoje verande, je Tuska že od daleč zagledala Pito samo na verandi. Deklica ni risala. Sedela je za mizo, podpirala glavo z rokami in gledala žalostno predse.

«Kje je gospod Porzički,» je vprašala Tuska, ko je pozdravila hčerko.

«Sel je v svojo sobo.»

«Ze davno?»

«Pred pol ure. Vizite ima... Neka dama je pri njem...», je pripovedovalo dekle potro.

Tuska je slutila, kdo je ta dama; ni vedela zakaj, ali bila je prepričana, da je to Snapsja. Toda molčala je, snela klobuk in odšla v svojo sobo. Ondi si

je nervozno nasula na obraz pučra, slekla obleko, prestavljala stole; čutila je, da je strašno nemirna, da, naravnost bolešno razburjena.

«Kaj mi je?... Moj Bog!... Kaj mi je?» si je mislila, zavedajoča se, da se jej roke tresejo kakor v najhujši mrzlici.

Nebote je prisluškovala, ali ne prihaja do nje glas iz sobe Porzičkega. Toda bilo je vse mirno. Za hip jej je prišla blazna misel, da bi naročila gospodinji, naj pokliče Porzičkega. A spametovala se je še o pravem času. — Kaj misli? Kaj naj mu reče? Ali ni svoboden? In mar nima pravice, sprejemati v svoji sobi, kogar hoče? Kako se sme ona, tujka, mešati v njegovo življenje?

Sedla je k mizi... Pogled jej je padel na mapo. Odprla jo je. Fotografije moža in dečkov so ležale na vrhu. Tako dobro znani obrazi so jej bili povsem tuji, dasi jih je skrbno ogledovala kakor bi se trudila, da jih privabi iznova v spomin.

«To je moje,» si je mislila. «On ima svoje, jaz pa imam tudi svoje.»

Da bi pregnala svoj nemir, je vzela papir in je začela pisati pismo. Misli so begale okrog, ali silila se je, kakor bi se silila vzeti grenko zdravilo.

«Ljubi moj!»

Pisala sem ti pred par dnevi. Danes Ti pišem iznova, dasi nakratko, da Ti ne vzamem preveč časa. Tudi nočem ponavljati vedno istega...

Vreme je znošno, z mojim zdravjem pa ni nič bolje.

Vedno bolj kašljam in vzela sem, kakor sem Ti že pisala, še eno sobo z verando. Tako mi je svetoval zdravnik. Na tej verandi presedava zaradi zdravja s Pito po cele dneve. Pita se ima dobro, in sem, hvala Bogu, vsaj zaradi nje mirna. — Dolgočasiva se, ker nimava primerne družbe in ne greva nikamor. —

Vedela ni, kaj naj piše možu o svojem znanju s Porzičkim. Končno je sklenila, da ga popolnoma zamolči.

Njen nemir je naraščal čim dalje bolj. Priprla je vrata v vežo, da bi slišala «ono damo», ko odide od Porzičkega. Vzela je pero in je nadaljevala pismo:

«Včasih mi je tukaj neznošno, in žal mi je, da sem sploh prišla sem. Sama ne vem, kaj se godi v meni. Zdi se mi, da bom umrla. Resno mislim na to, da bi pobegnila odtod; zato se ne smem čuditi, ako naju zagledaš nekega dne nenadoma doma. Zakopane je od daleč jako lepo, v bližini pa ne nudi nič posebnega. Hladno je, žalostno in drago. Samo jako bogatim ljudem je tu dobro.»

Končno je prišla Tuska do točke o denarju. Ali bila je tako pobita, da ni imela volje, beliti si glavo z vprašanjem: kje naj moč dobi sredstva, da ostane ona še nadalje v Zakopanem? Vstala je in začela hoditi po sobi.

«Odpotujem! — Odpotujem! To je najpametnejše,» si je dejala.

Ostavila se je pri oknu in se ozirala po gorah, ki so se dremajoče dvigale v nebo.

«Te vražje gore! Te me delajo tako nervozno... Svoje stvari pospravim in jutri odpotujem!» si je dejala...

A iznova so pohitele misli v sobo Porzičkega. Šla je v vežo, kakor da išče gospodinjo. Skozi odprto okno je mogla pogledati v igralčovo sobo. Opazila je črno oblečeno damo, s hrbtno obrnjeno v okno; Porzički pa je hodil po sobi semintja in je živahno govoril. Tuska je takoj spoznala Snapsjo. Dasi ni bilo možno razumeti besed, je bilo vendar iz pogovora razvidno, da nekdanja zaljubljenca ne govorita o ljubezni.

Tuska se je nekoliko pomirila, samo žal jej je bilo, da je ona črno oblečena žena zmotila njihovo prijetno družbo. Prav nocoj je hotela biti Porzičkemu «prijateljica», sedaj pa je prišla druga in je prekrizala njen načrt.

Sedla je za mizo in je hotela pisati dalje, vendar nikakor ni mogla zbrati svojih misli. Zelela je samo, da bi Pita ne opazila njene zbežnosti in njene neme.

Minulo je še pol ure. Naposled so se odprla vrata igralčeve sobe. Zaslišal se je šelest obleke. In kratek razgovor.

«Zbogom torej!»

«Na svidenje!»

«A kar se tiče stvari...»

«No, to je odvisno od tebe.»

(Dalje prihodnjic.)

Mali oglasi

stanejo do 20 besedi Din. 3.—, vsaki naslednjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, nepremičnine do 20 besedi 5 Din., vsaki naslednjih 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v smenkah.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo znanaka za odgovor.

Službe

Iščem službe

kot paznik ali v pisarni pri kakem podjetju. Naslov pove uprava «Jutra». 3325

Sprejme se

zlatarski vajenec in pomočnik, pri Janku Dernotu, zlatarju v Spodnji Siški. 3291

Učiteljica

sprejme v privatni pouk ljudskošolskega otroka. Naslov pove uprava «Jutra». 3312

Poštna pomočnica

se takoj sprejme pri poštne uradu v Jaremini v Slovenskih goricah. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru.

Lesni strokovnjak,

seržant v vseh pisarniških in tehničnih poslih, s popolnim obvladanjem slovenskega, srbohrvatskega in nemškega jezika, z dobrimi referencami in vsestranskimi zvezami v območju Srbije, išče trajnega mesta. Položi tudi kavčijo. Ponudbe pod «Prvo vrstna» 5000» na upravo «Jutra». 3235

Kupim

Hlode,

smrekove, jelove in borove, 4 do 6 in 8 metrov dolge, 25 cm debele na vagone ali na vodi, kupujem. Ponudbe prosim na žago Karas, Zagreb, Savski most.

Bukova drva

in oglje, vsako množino, kupi Ludvik Ileršič, Ljubljana.

Gramofon,

boljše vrste, s koncertnimi ploščami, kupi Kino Meteor, Novo mesto.

Prodaj

Prodaj objektiv,

rapid aplanat, Ser. D. F. 7, Nr. 2, F = 200, Emil Busch, A. G., Rothenav. Kdo, pové uprava «Jutra». 3280

Pozor!

3117 Kompletni stroji za likalnico in pralnico z električnim motorjem se prodajo. Poizve se pri G. F. Jagru. Komenskega ulica 12.

Otomana,

črna zorka, lepa črna ženska obleka, moška suknja itd. se prodajo. Istotam se kupijo

zavese za okna ter dobro obranjeni zrcali. Naslov pove uprava «Jutra».

Ugodna prilika

3322 za zdravnike in medicince! Prodajo se dobro obranjeni zdravniški instrumenti po nizki ceni. Dopise pod «Instrumenti» na upravo «Jutra».

Buha bukova drva

ima naprodaj vsako množino «Hirija», lesna družba, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. 3315

Nepremičnine

Lepo posestvo,

ki leži v St. Juriju ob južni železnici, par minut od postaje, je naprodaj. Vse njive in travniki so tik ob trgu, ob cesti in železnici na ravni. Zemlja je prvovrstna. Hiša je lepo zidana ter obstoji iz dveh sob, kuhinje, pritikline ter kleti. Zraven zidan hlev z velikimi prostori, poljedelski stroji itd. Nadalje lep sadonosnik z različnimi vrstami sadja. Takoj za domom se razprostira krasen gozd z samim debelim lesom, smrkami, hrasti, bukvami itd. Posestva je okoli 16 oralov. Redi se lahko 7 do 8 glav živine. Kupci se vabijo, da si ogledajo posestvo tekem 14 dni. Cena edon milijon 600.000 K. Franjo Stante, Nova vas, St. Jurij ob južni železnici. 3299

3307 Lepo posestvo

v velikem industrijskem kraju poleg glavne ceste pri premogokopu se prodajo. Posestva je dvanaest oralov. Hiša z vsemi gospodarskimi poslopji, še nova, z opeko krita, pripravljena za vsako obrt. Hiša sestoji iz sedem sob in dveh kuhinj. Poleg hiše studence, ki se nikoli ne posuši. K temu še spada ena hiša katera še ni dograjena. Proda se zaradi družinskih razmer. Naslov v upravi «Jutra».

Kono. prometna pisarna «UNIVERZAL» v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 28, prodajo:

Vilo z 12 sobami, dvema kopalnicama in pritikline, z velikim vrtom, stanovanje s petimi sobami in kopalnico za kupca prosto, cena dva milijona kron.

Vilo, enodružinsko, z 8 sobami, kopalnico, v. m., cela vila kupcu takej na razpolago, cena dva milijona kron.

Dve dvonadstropni hiši, monumentalni stavbi, klet, pripravna za vinsko vele-

trgovino, sredi mesta, za tri milijone kron.

Veliko lesno industrijo sredi mesta, polnojarmanik, lokomobila 50 HP, lastna elektrika, akumulatorji, cikularke, popolna mizarica s stroji (za 60 delavcev), stanovanjska hiša s štirimi stavanji, hlevi, lesni prostor itd. Cena šest milijonov kron.

Štiri hiše v Gradcu, tri- in dvonadstropne, dve z gostilniško koncesijo. Cena 1 milijon kron, 800.000 K, 1.500.000 K in 1.400.000 K, eventualno za zamenjati s hišo v Mariboru ali posestvom v okolici. 3304

20 kmečkih posestev od sto tisoč do enega milijona kron, veleposestva do šest milijonov kron, gozdno posestvo 260 oralov, dorasel gozd z žago in poslopji šestnajst milijonov kron.

2 trgovski hiši na deželi s posestvom po en in pol milijona kron. 5 hiš v Mariboru in na deželi z gostilniško koncesijo.

«UNIVERZAL»

kono. prometna pisarna v Mariboru, Aleksandrova cesta 28.

Razno

Punk v oltrah

se daje. Naslov pove uprava «Jutra». 3286

Rezanje drv

z motornim obratom. Naročila sprejema Ludvik Ileršič na Friškovec. 3284

Vinogradniki, 3309

sadite izboljšano Šmarnico. Velike prednosti pred navadno. Natančnejša pojasnila daje transica «Vrbanjak», St. Ij pri Velenju, Štajersko.

Reven dijak,

petoletec na I. drž. gimnaziji v Ljubljani, išče instrukcijo, plača po dogovoru. Naslov v upravi «Jutra».

Tajnica

3324 z veseljem do izobrazbe v so-sednjih jezikih in do izletov se sprejme začasno za nekaj ur in prilika potovanja, pozneje stalno. Najugodnejši pogoji. Dopise s podatki in sliko, ki se vrne pod «Zaupno» na upravo «Jutra».

Vpisovanje v tečaje

živih jezikov (srbohrvatsčina, francosčina, angleščina, nemščina) se bo vršilo do zaključno 26. t. m. vsak dan od 1/6. do 1/7. ure zvečer, Beethovnova ul. 7, pritl. levo. Josip Jeras. 3289

Zvonko Mesiček, trgovec

Stoperce pri Rogatu

Nežica Mlakar, učiteljica

Sv. Lovrenc na Dravskem polju

poročena dne 24. septembra 1922

3311

Samo do 15. oktobra!

Prodaj posestvo, hišo, gospodarsko poslopje, sedem oralov njiv, travnika in gozda. Redi se lahko do do tri glave živine. Pripravno za gospodarstvo, kakor tudi za nadaljevanje železnega rudnika, ki se nahaja na posestvu. Leži 10 minut od glavne ceste Kozje-Planina. Cena samo 110.000 K. Natančnejša pojasnila daje Miha Brilej, cementarna, Trbovlje I (Slovenija). 3305

Praktikanta za specijacijo in carinjenje sprejme večje industrijsko podjetje v Ljubljani. Ponudbe pod «Praktikant» je poslati na upravo «Jutra». 3239

Zobotehnik

zmožen vseh panog kavčuka in zlata, zlasti levanje zlatih mostkov itd., išče službo. Nastop po dogovoru. Vprašati pri gosp. dentistu Hinku Kadrnki v Tuzli (Bosna). 3304

SVILA

modni nakit, vse potrebščine za šivilje in krojače najceneje

pri

A. Šinkovic nasl.

K. SOSS 43/III

Ljubljana, Mestni trg 19.

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavljal inženir in mestni stavbenik

Ljubljana, Gradšče 13.

Stavbno podjetje in tehniška pisarna za betonske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekturo ter vsakovrstne vi-soke zgradbe. 1553

Avtomobile kolesa, motorje pnevmatiko vseh vrst

olie, bencin in druge potrebščine ima vedno v zalogi

F. Floriančič

Liubliana. 74

Razpolagam s kapitalom do enega milijona kron

ter želim vstopiti kot kompanjon v kako dobro idočo podjetje. Cenjene ponudbe na upravnishvo «Jutra» pod «Sotrudnik-Irena». 3318

Velik

stavbeni prostor

prikladen za industrije ali pa stanovanjske kolonije, ob Dunajski cesti, so poceni prodaj. Naslov se pošlje pri Aloma Company, anon. družba z o. z. v Ljubljani, Kongresni trg 3, I. nadst. Telefon št. 174. 3314

Odvetnik dr. Josip Cepuder

naznanja, da je

otvoril svojo odvetniško pisarno

ter jo pridružil odvetniški pisarni dr. Antona

Šviglja v Ljubljani, Dalmatinova ulica šte. 11.

Bilancist

vešč vseh panog knjigovodstva s prakso, korespondent v krajevnih jezikih, želi mesta pri denarnem zavodu, obrti (lesna stroka) ali trgovini. Pismene ponudbe pod «Bilancist» na anončno družbo Aloma Company, Ljubljana. 3295

Proda se okoli

300 delnic à 400 K

Zadružne banke v Ljubljani.

Pismene ponudbe pod šifro «Delnice» na Anončno in reklamno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Prvovrsten pšenični zdrob, valjan ješprenjček

prodaja

NAKUPOVALNA ZADRUGA, Dunajska c. 33.

Istotam se kupuje po najvišji dnevni ceni

ajda, proso in krompir.

Naznanjam

svojim p. n. odjemalcem, da sem se preselil iz Poljanske ceste št. 12 v lastno hišo v Reber št. 11, vhod iz Starega trga. 3287

Krojaški modni atelje

Andrei Žnidar.

Crkvenica Hotel Terapija Casino (Cercle Privé).

Sa svim atrakcijama francuske Riviere

otvoreno dnevno.

Upute daje Uprava Cercle des Etrangers, Crkvenica.

Potniki v Ameriko, pozor!

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.

prevažna potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

Hamburga, Southamptona in Cherbourg v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja

Simon Kmetec, zastopnik za Slovenijo.

Ljubljana, Kolodvorska ulica 27

MARASKINO MORPURGO.

Časica tega delikatnega likera je nepopisen užitek!

Priporočamo: Cognac Dalmatia Medicinal in druge

izbrane likerje, žganja, ekstrate in sirupe.

Prva odlikovana dalmatinska parna destilacija

V. MORPURGO, SPLIT 73/1

Zastopnik: Adolf Kordin. Ljubljana. Beethovnova 9.